

УПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

У статті йдеться про використання досвіду екологічної освіти країн Євросоюзу у процесі формування еколого-педагогічної культури в майбутніх вихователів ДНЗ. Подано характеристику спецкурсу «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду».

Ключові слова: екологічна освіта, країни Європейського Союзу, європейський досвід, еколого-педагогічна культура вихователів ДНЗ.

The article is about the experience of the EU countries using of the ecological education in the process of the future preschool teachers' ecology-pedagogical culture forming. The author characterizes the peculiarities of the special course «The realization of the strategy ecological safety: the integration of the European Union experience».

Keywords: ecological education, future preschool teachers' ecology-pedagogical culture.

Науково-технічний прогрес створює умови для розвитку глобальної екологічної кризи. Її ліквідація є найважливішим завданням людства. За таких умов особливої актуальності набуває проблема забезпечення екологічної безпеки. Екологічну безпеку створюють люди, в яких сформована екологічна культура. Основи екологічної культури закладаються в дошкільному дитинстві, тому очевидним є актуальність проблеми формування еколого-педагогічної культури у вихователів ДНЗ. Україна інтегрується в європейський освітній простір, отже освітяни мають вивчати досвід країн Європейського Союзу і доцільно використовувати його в екологічній освіті дітей дошкільного віку.

У державах Європи традиційно сильною є загальнофілософська орієнтація наукової педагогіки, саме тому в останній період виникають концепції, в яких висвічується нова, культурологічна, парадигма виховання дітей. Відкидається традиційно прагматичний підхід до природи, визнається духовна її складова, світ розглядається як цілісна система – в єдності і взаємозв'язках усіх його компонентів. Екологічна освіта змінює ставлення до цінностей, формує екоцентричне мислення, екологічну свідомість і культуру.

Дослідженням проблеми екологічної освіти в країнах Європи займаються С. Глазачев, Л. Парамонова, О. Протасова, [2], К. Писанка [3], Л. Погрібна, Л. Пуховська [4], М. Сороковата, Я. Славська, І. Січко [4], М. Швед [5] та ін. Праці з формування еколого-педагогічної культури в майбутніх вихователів належать Г. Беленькій, Н. Лисенко [1], Н. Кот та ін.

Н. Лисенко наголошує на необхідності формування у вихователя еколого-педагогічної культури, що має ґрунтуватися на міждисциплінарному інтегруванні навчальних дисциплін і являти собою «комплексну організацію діяльності студентів, що передбачає взаємозв'язок теоретичного і практичного навчання, творчої співпраці викладача зі студентами в організації й виконанні диференційованої самостійної роботи» [3, с. 6-7].

У ГНПУ ім. О. Довженка з січня 2016 року за вибором студентів спеціальності «Дошкільна освіта» викладається спецкурс «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» в розрізі грантової програми Еразмус + (напрямок Жан Моне). Чільне місце у названому спецкурсі займає розділ «Екологічна освіта в країнах Європейського Союзу». Саме він впливає на формування еколого-педагогічної культури в майбутніх вихователів і є своєрідним доповненням змісту дисциплін «Основи екології» і «Основи природознавства з методикою», які вивчають студенти.

Опановуючи вище зазначений розділ, майбутні вихователі на лекційних заняттях ознайомлюються з новими типами європейських дошкільних закладів, що цілеспрямовано займаються екологічною освітою дітей, а саме: лісовим і екологічним дитячими садками, лісовою школою Муле.

Так, метою екологічного дитячого садка є виховання інтересу до правильного способу життя, любові до природи, усвідомлення необхідності охорони довкілля. В таких закладах роблять одну стіну суцільно скляною для того аби дитина гостріше відчувала себе частиною природи. Вихованцям розповідають як правильно вибирати одяг, їжу. Діти споживають лише корисну їжу, частину страв готують разом із вихователем. Вихованці вирощують рослини на квітниках, городах, підвіконнях. На ділянці будують курені і зелені альтанки, роблять доріжки з різним природним покриттям, розвішують годівниці для птахів і шпаківні, підвішують шматки старої деревини з просвердленими в ній дірками як будиночки для комах. Іграшки, меблі, посуд для садочка виготовлено з екологічно чистих матеріалів. Велике місце серед методів екологічної освіти вихователі відводять спостереженню, дослідам, природознавчій розповіді, праці по догляду за рослинами, тваринами, ручній. Концепція лісового дитячого садка зародилася в Данії з потреби захистити дітей від шкідливої дії міста, під яким розуміється сидіння на одному місці, шум, синтетичні матеріали, автомобілі, телевізор, комп'ютер, бетон, відсутність безпосереднього контакту з природою, здатною говорити з дитиною спільною мовою. В таких закладах немає заздалегідь розробленої програми, тому що все залежить від того, з чим зустрінуться діти, яка буде погода. З групою із 15 осіб працюють два вихователі. Приміщення, де знаходиться аптечка і інші необхідні речі, – невеликий будівельний вагончик. Увесь день діти проводять в лісі, вдихаючи його запахи, залізаючи на стовбури дерев, здійснюючи піші прогулянки, спостерігаючи за рослинами і тваринами в їх природному оточенні. Вони конструюють і ліплять із природних матеріалів. Лопати, граблі, молотки, пили, канати і мотузки вихованці використовують в іграх, не порушуючи рівноваги в природі. Діти, не напружуючись, запам'ятовують величезну

кількість назв рослин і тварин, розуміють взаємозв'язки між об'єктами природи. Вихователі мають бути підготовлені до того, щоб відповісти на питання, які виникають у дітей, розучити принагідно пісеньку, вірш, приказку про рослину, тварину чи явище природи. Аналогічними за змістом роботи і способами залучення дітей до природи є лісові школи Муле в Швеції. Головне завдання таких шкіл – тривале перебування дітей на повітрі, життя в згоді з природою. Принципи лісової школи – розвиток дітей засобами природи, зміцнення фізичного і психічного здоров'я. Школа включає три ступеня: 1-й – діти від 1,5 року до 4 років; 2-й – діти від 4 до 7 років; 3-й – діти від 7 до 10 років. Вихователі проводять з дітьми спостереження в природі, досліди з рослинами і природним матеріалом, ігри. В усіх заходах, бере участь лісовий хлопчик Муле – символ школи.

На практичних заняттях студенти захищали проекти з теми: «Український екологічний дитячий садок», у ролі міністрів освіти Європейських країн, під час «круглого столу», висвітлювали особливості екологічної освіти дітей дошкільного віку, були активними учасниками засідання дискусійного клубу з проблем використання досвіду ЄС з екологічної освіти в Україні. Під час презентації проектів майбутні педагоги висвітлювали основну мету, завдання екологічної освіти, розміщення закладу, планування ділянки, будівлі, обладнання, зміст програм, за якими здійснюється навчання і виховання дітей.

На початку вивчення спецкурсу і по його закінченні студенти проходили тестування. Рівень сформованості еколого-педагогічної культури в майбутніх вихователів під час тестування зазнав наступних змін: збільшилась кількість студентів з високим (з 7,33% до 22,67%), достатнім (з 17,33% до 26,67%) і середнім (з 31,33% до 35,33%) рівнями; і водночас зменшилась кількість студентів із задовільним (з 26,67% до 12%) і низьким (з 17,33% до 3,33%) рівнями. Окрім того, аналіз тестів засвідчив якісне засвоєння студентами матеріалу спецкурсу і готовність використовувати свої знання під час практики в ДНЗ і професійної діяльності.

Отже, якісному формуванню еколого-педагогічної культури в майбутніх вихователів сприятимуть спецкурси, спрямовані на поглиблення екологічної освіти студентів. Одним із таких спецкурсів є «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лисенко Н.В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог: Навчально-методичний посібник для ВНЗ / Н.В. Лисенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 339 с.
2. Парамонова Л.А. Дошкольное и начальное образование за рубежом: История и современность: учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений [Текст] / Л.А. Парамонова, Е.Ю. Протасова. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 240 с.

3. Писанка К.О. Проблеми екологічної освіти та виховання в різних країнах світу [Текст] / К.О. Писанка // Молодий вчений. Психологічні та педагогічні науки. – 2014. – №4 (07). – С. 65–70.

4. Січко І. Особливості екологічної освіти у вищих навчальних закладах зарубіжних країн/ І. Січко, Л. Юрченко // Порівняльно-педагогічні студії. – 2011. – № 1 (7). – С.11-116.

5. Швед М.С. Тенденції розвитку зарубіжної екологічної освіти[Текст] / М.С. Швед // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2003. – Вип. 17. – С. 167–174.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Загородня Людмила Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Данильченко Ірина Григорівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка